

rum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande og 2) andre genstande samt lokaliteter uden for husrum. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til bestemmelsen, at udtrykket »boliger og andre husrum« også omfatter f.eks. kontorer og værksteder, og at udtrykket »dokumenter, papirer og lignende« også omfatter elektroniske medier, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2488 f. Det vil sige, at der både kan foretages ransagning af husrum – i begrebets bredeste forstand – og af elektroniske rum. Det er således muligt ved ransagning at afsløre piratkopierede og varemærkeforfalskede varer, uanset om de foreligger i håndgribelig form i husrum (f.eks. edb-programmer på cd-rom i et lagerlokale) eller i elektronisk form i elektroniske rum (f.eks. edb-programmer på en server).

Betingelserne for at foretage ransagning hos en mistænkt er i henhold til § 794, stk. 1, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og at ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen. Ved ransagning af de i § 793, stk. 1, nr. 1, nævnte arter kræves tillige, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre frihedsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. § 794, stk. 2.

Ransagning hos en person, der ikke er mistænkt, kan kun foretages uden dennes samtykke, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre frihedsstraf, og såfremt der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. § 795, stk. 1.

De absolutte krav i § 794, stk. 1, og § 795, stk. 1, om henholdsvis offentlig påtale og mulighed for frihedsstraf, medfører, at der kun kan foretages ransagning i særlig grove sager vedrørende krænkelse af visse immaterielle rettigheder, jf. eksempelvis ophavsretslovens § 82, stk. 1, jf. § 76, stk. 2, varemærkelovens § 42, stk. 2, 2. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., og patentlovens § 57, stk. 3, 2. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., jf. herom nærmere i bemærkningerne under pkt. 2.1. I sager vedrørende krænkelse af mønstre kan der aldrig foretages ransagning, idet påtale i disse tilfælde altid sker ved den forurettede, jf. mønsterlovens § 35, stk. 3, og fordi mønsterretsindgreb kun kan straffes med bøde, jf. § 35, stk. 1.

Både ved ransagning hos mistænkte og ikke-mistænkte skal reglerne i retsplejelovens § 170 og § 172 om henholdsvis vidneudelukkelse af præster, læger og advokater og vidnefratagelse for redaktører og redak-

tionelle medarbejdere respekteres, jf. herved § 794, stk. 3, og § 795, stk. 2.

I øvrigt gælder der ifølge § 797 en proportionalitetsgrundsætning, således at ransagning – uanset at ovennævnte betingelser måtte være opfyldt – ikke må foretages, såfremt det efter undersøgelsens formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at forvolde, vil være et uforholdsmæssigt indgreb.

Kompetencen til at træffe afgørelse om, hvorvidt ransagning kan finde sted, ligger som hovedregel hos retten, jf. § 796, stk. 2. Politiet kan dog i medfør af § 796, stk. 1, træffe afgørelse om ransagning vedrørende de i § 793, stk. 1, nr. 2, nævnte genstande eller lokaliteter, det vil sige vedrørende andre genstande end dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande og vedrørende lokaliteter uden for husrum. Politiet kan endvidere træffe beslutning om ransagning, såfremt undersøgelsens øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, jf. § 796, stk. 3. I så fald skal politiet, hvis der fremsættes anmodning herom, inden 24 timer forelægge sagen for retten. Endelig kan politiet træffe beslutning om ransagning, såfremt ransagningen er rettet imod husrum, lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, og denne meddeler skriftligt samtykke til ransagningen, jf. § 796, stk. 5.

Afsigelse af kendelse om ransagning sker uden at underrette den, som kendelsen retter sig mod, jf. § 748, stk.1, 2. pkt. I forbindelse med ransagningens gennemførelse skal der oplyses mv. i overensstemmelse med reglerne i § 798, stk. 2 og 3. Der skal således bl.a. gives oplysninger om ransagningens foretagelse og om grundlaget herfor.

3.2. Fremrykket bevisførelse og isoleret bevisoptagelse

Reglerne om fremrykket bevisførelse og isoleret bevisoptagelse i civile sager findes i § 340 og § 343 i retsplejelovens kapitel 32 vedrørende de almindelige bestemmelser om rettergangsmåden i den borgerlige retspleje. Der er tale om undtagelser fra dansk rets hovedregel om bevisumiddelbarhed, hvorefter bevisførelsen skal ske under selve domsforhandlingen, jf. § 340, stk. 1, 1. pkt. Umiddelbar bevisførelse sikrer, at retten umiddelbart kan vurdere vægten af de beviser, der fremlægges, og samtidig ved at stille spørgsmål kan søge at fjerne uklarheder og foranledige supplerende oplysninger tilvejebragt.

Ifølge § 340, stk. 1, 2. pkt., kan retten, når en sag er anlagt, undtagelsesvis bestemme, at bevisførelsen eller en del af denne skal ske inden domsforhandlingen.